

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 10 maja 2016 r.

Pozycja 375

POSTANOWIENIE

z dnia 5 maja 2016 r.

Sygn. akt Ts 42/16

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Marek Zubik – przewodniczący i sprawozdawca
Stanisław Biernat
Piotr Pszczółkowski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej S.J. w sprawie zgodności:

art. 241 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112, ze zm.) z art. 2, art. 7, art. 78 i art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej skierowanej do Trybunału Konstytucyjnego 19 lutego 2016 r. S.J. (dalej: skarżący) wystąpił o zbadanie zgodności art. 241 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz.U.21.112, ze zm.; dalej: kodeks wyborczy) z art. 2, art. 7, art. 78 i art. 176 ust. 1 Konstytucji.

Skarga konstytucyjna została złożona na tle następującego stanu faktycznego. Obwieszczeniami z 27 października 2015 r. o wynikach wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej oraz do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych 25 października 2015 r., ogłoszonymi na podstawie art. 238 kodeksu wyborczego, Państwowa Komisja Wyborcza (dalej także: PKW) podała do wiadomości publicznej ich wyniki (Dz.U.1731 i 1732). Następnie obwieszczeniem z 29 października 2015 r. o sprostowaniu błędów, ogłoszonym na podstawie art. 238 kodeksu wyborczego, Państwowa Komisja Wyborcza sprostowała błędy stwierdzone w dziale II obwieszczenia PKW z 27 października 2015 r. o wynikach wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych 25 października 2015 r. (Dz.U.1731). Obwieszczenie to zostało opublikowane 2 listopada 2015 r.

Skarżący wniósł protest wyborczy w terminie siedmiu dni liczonym od dnia opublikowania obwieszczenia o sprostowaniu błędów stwierdzonych w obwieszczeniu PKW z 27 października 2015 r. Postanowieniem z listopada 2015 r. Sąd Najwyższy pozostawił jego protest wyborczy bez dalszego biegu. W uzasadnieniu postanowienia sąd ten wskazał, że termin do wniesienia protestu rozpoczyna bieg od dnia ogłoszenia wyników wyborów, a nie, jak twierdził skarżący, od dnia ogłoszenia obwieszczenia o sprostowaniu tych wyni-

ków, i w związku ze złożeniem protestu z przekroczeniem siedmiodniowego terminu jego wniesienia nie może on zostać rozpatrzony.

Zdaniem skarżącego zakwestionowany przepis „uniemożliwia zaskarżenie protestem wyborczym sprostowanych wyników wyborów”, co narusza zasadę legalizmu oraz zasadę ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa. Skarżący zarzucił także, że w art. 241 § 1 kodeksu wyborczego występuje luka normatywna, gdyż brak w nim „regulacji w zakresie możliwości zaskarżania postanowień Sądu Najwyższego rozstrzygających w przedmiocie złożonego protestu wyborczego”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Skarga konstytucyjna jest szczególnym środkiem ochrony wolności lub praw. Musi ona spełniać wiele przesłanek, o których mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji. Po pierwsze, zaskarżony w niej przepis powinien być podstawą prawną ostatecznego orzeczenia wydanego przez sąd lub organ administracji publicznej w indywidualnej sprawie skarżącego. Po drugie, skarżący musi uprawdopodobnić naruszenie swoich konstytucyjnych wolności lub praw wskazanych w skardze. Po trzecie, źródłem ich naruszenia powinna być normatywna treść kwestionowanych przepisów, a sposób naruszenia musi zostać określony przez samego skarżącego w uzasadnieniu wnoszonej skargi. Na etapie wstępnej kontroli Trybunał Konstytucyjny bada, czy skarga spełnia powyższe przesłanki, a także wymagania określone w art. 64-66 ustawy z 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U.2016.293; dalej: ustawa o TK) i czy nie zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 77 ust. 3 ustawy o TK.

2. Przedmiotem analizowanej skargi konstytucyjnej jest art. 241 § 1 kodeksu wyborczego, który stanowi: „Protest przeciwko ważności wyborów do Sejmu wnosi się na piśmie do Sądu Najwyższego w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia wyników wyborów przez Państwową Komisję Wyborczą w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. Nadanie w tym terminie protestu w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe jest równoznaczne z wniesieniem go do Sądu Najwyższego.

3. Skarżący pod adresem art. 241 § 1 kodeksu wyborczego sformułował dwa zarzuty.

3.1. Pierwszy z nich dotyczy biegu terminu wniesienia protestu wyborczego, który w świetle zakwestionowanego przepisu kodeksu wyborczego liczony jest od dnia ogłoszenia obwieszczenia o wynikach wyborów, a – zdaniem skarżącego – powinien być liczony od dnia ogłoszenia obwieszczenia o sprostowaniu obwieszczenia o wynikach wyborów. Obowiązujące rozwiązanie narusza w jego ocenie art. 2 i art. 7 Konstytucji. Skarżący nie oznaczył jednak wraz z tymi przepisami innych wzorców kontroli konstytucyjności zaskarżonej regulacji. Tymczasem zgodnie z utrwalonym orzecnictwem Trybunału Konstytucyjnego żaden z wymienionych przez niego w tej części skargi przepisów Konstytucji nie może stanowić samodzielnego wzorca kontroli w postępowaniu inicjowanym wniesieniem skargi konstytucyjnej.

3.1.1. Wskazawszy art. 2 Konstytucji jako wzorzec kontroli konstytucyjności 241 § 1 kodeksu wyborczego, skarżący powołał się jedynie ogólnie na wynikającą z zasady demokratycznego państwa prawnego zasadę ochrony zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa.

3.1.2. Ani zasada demokratycznego państwa prawnego, ani wywodzona z niej zasada ochrony zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa oraz zasada poprawnej legislacji nie mają charakteru konstytucyjnej wolności lub konstytucyjnego prawa podmiotowego, których naruszenie może być przedmiotem skargi konstytucyjnej (zob. np. posta-

nowienia TK z: 26 czerwca 2002 r., SK 1/02, OTK ZU nr 4/A/2002, poz. 53; 14 grudnia 2009 r., SK 49/07, OTK ZU nr 11/A/2009, poz. 173; 19 lutego 2010 r., Ts 267/07, OTK ZU nr 1/B/2010, poz. 12; 22 maja 2013 r., Ts 44/13, OTK ZU nr 3/B/2014, poz. 213 oraz 16 grudnia 2013 r., Ts 276/13, OTK ZU nr 2/B/2014, poz. 165; a także wyroki TK z 3 kwietnia 2006 r., SK 49/05, OTK ZU nr 4/A/2006, poz. 39 oraz 10 lipca 2007 r., SK 50/06, OTK ZU nr 7/A/2007, poz. 75). Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego wynikające z art. 2 Konstytucji zasady mogą zostać powołane w postępowaniu skargowym jako pomocnicze wzorce kontroli, ale pod warunkiem jednoczesnego wskazania innej naruszonej normy konstytucyjnej statuującej wolność lub prawo (zob. wyrok TK z 26 kwietnia 2005 r., SK 36/03, OTK ZU nr 4/A/2005, poz. 40). Zarzut niezgodności z tymi zasadami mógłby być więc rozpatrywany wyłącznie w ramach oceny sposobu naruszenia określonych konstytucyjnych wolności i praw (zob. postanowienie TK z 26 czerwca 2002 r., SK 1/02 oraz wyrok TK z 13 stycznia 2004 r., SK 10/03, OTK ZU nr 1/A/2004, poz. 2). W niniejszej sprawie skarżący nie powiązał jednak w ramach zarzutu naruszenia art. 2 Konstytucji z przepisem Konstytucji wyrażającym wolność lub prawo o charakterze podmiotowym.

3.1.3. Trybunał Konstytucyjny nie wyklucza, że art. 2 Konstytucji może być podstawą do wywodzenia, niewyrażonych w Konstytucji *explicite*, praw podmiotowych.

3.1.4. Skarżący nie podjął jednak próby wykazania, że z tego przepisu można wywieść prawo do wolnych wyborów, którego komponentem mogłoby być prawo do skargi lub odwołania w sprawach wyborczych.

3.1.5. Skarżący pominął także znaczenie w jego sprawie art. 101 ust. 2 Konstytucji, zgodnie z którym wyborcy przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu wyborczego przeciwko ważności wyborów na zasadach określonych w ustawie. W skardze konstytucyjnej w ogóle nie nawiązał do tego prawa. Natomiast zarzuty dotyczące tego przepisu sformułowane w piśmie procesowym z 22 marca 2016 r. nie mogą zostać uwzględnione przez Trybunał Konstytucyjny, jako zgłoszone po terminie.

3.1.6. Zgodnie z art. 64 ustawy o TK jednym z warunków merytorycznego rozpoznania skargi konstytucyjnej jest jej złożenie w zawitym terminie trzech miesięcy od doręczenia skarżącemu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia. W uzasadnieniu wyroku w sprawie SK 2/01 (wyrok z 26 marca 2002 r., OTK ZU nr 2/A/2002, poz. 15) Trybunał Konstytucyjny podkreślił, że jest to ostateczny termin do sformułowania elementów skargi konstytucyjnej i nie może zatem merytorycznie rozpatrzeć zarzutów sformułowanych przez skarżącego po upływie trzech miesięcy od doręczenia mu prawomocnego wyroku (zob. postanowienie TK z 21 stycznia 1998 r., Ts 2/98, OTK ZU nr 2/1998, poz. 21 oraz wyrok z 14 grudnia 1999 r., SK 14/98, OTK ZU nr 7/1999, poz. 163). Skoro część zarzutów została przedstawiona przez skarżącego w piśmie stanowiącym uzupełnienie braków formalnych skargi, w ocenie Trybunału Konstytucyjnego, dowodzi to tego, że rozszerzył on zakres zarzuty skargi po upływie trzech miesięcy od doręczenia mu prawomocnego orzeczenia w jego sprawie.

3.1.7. Za wadliwe należy również uznać wskazanie art. 7 Konstytucji jako wzorca kontroli. Nie kreuje on po stronie obywateli żadnych praw ani wolności konstytucyjnych, gdyż jest on przepisem o charakterze ustrojowym i dotyczy zasady legalizmu w działaniach władz publicznych. Istota tej regulacji sprowadza się do nakazu działania organów władzy publicznej w granicach wyznaczonych przez prawo, w którym powinna być zarówno określona podstawa ich działania, jak i określone jego granice, i nie może przez to stanowić ona wzorca kontroli w sprawach inicjowanych skargą konstytucyjną (zob. np. postanowienie TK z 19 kwietnia 2006 r., SK 12/05, OTK ZU nr 4/A/2006, poz. 50).

3.1.8. Skarżący nie wskazał zatem konstytucyjnej wolności lub konstytucyjnego prawa, które jego zdaniem zostały naruszone, co stanowi – na podstawie art. 77 ust. 3 pkt 1

w związku z art. 65 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK – przesłankę odmowy nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

3.2. Drugi zarzut sformułowany w skardze konstytucyjnej dotyczy braku możliwości zaskarżenia postanowienia Sądu Najwyższego o pozostawieniu protestu wyborczego bez dalszego biegu.

3.2.1. Zgodnie z art. 65 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK w skardze należy wyjaśnić, w jaki sposób, zdaniem skarżącego, doszło do naruszenia konstytucyjnych wolności lub praw. W świetle powyższych unormowań nie ulega wątpliwości, że określenie przedmiotu kontroli w skardze konstytucyjnej powinno polegać na wskazaniu przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego, który w konkretnej sprawie stanowił podstawę ostatecznego rozstrzygnięcia, a zarazem doprowadził do naruszenia wolności lub praw oznaczonych jako podstawa skargi konstytucyjnej. W związku z tym obowiązkiem skarżącego jest dołączenie do skargi konstytucyjnej orzeczenia, które wykazuje cechy odpowiadające powyższej, złożonej kwalifikacji, tzn. zostało wydane na podstawie zakwestionowanych przepisów będących przedmiotem wniesionej skargi i prowadzi do niedozwolonej ingerencji w sferę konstytucyjnie chronionych jego praw podmiotowych.

3.2.2. Skarżący utrzymuje, że prawami naruszonymi w jego sprawie są prawo do zaskarżania orzeczeń wydanych w postępowaniu pierwszo-instancyjnym (art. 78 Konstytucji) oraz prawo do dwuinstancyjnego postępowania sądowego (art. 176 ust. 1 Konstytucji).

3.2.3. Trybunał Konstytucyjny ustalił, że w orzeczeniu wskazanym przez skarżącego jako ostateczne Sąd Najwyższy nie rozstrzygał o prawach podmiotowych, których źródłem są powołane przez skarżącego art. 78 lub art. 176 Konstytucji. Do treści tych praw nie nawiązuje również art. 241 § 1 kodeksu wyborczego. W tym stanie rzeczy należy uznać, że między przedmiotem skargi konstytucyjnej a orzeczeniem, które legło u jej podstaw nie zachodzi związek wymagany przez art. 79 ust. 1 Konstytucji i art. 65 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o TK, co stanowi – na podstawie art. 77 ust. 3 pkt 1 w związku z art. 65 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o TK – przesłankę odmowy nadania jej dalszego biegu.

Wziąwszy pod uwagę powyższe okoliczności, Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.